

Vergaderjaar 2022–2023

19 637

Vreemdelingenbeleid

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 3117

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juni 2023

Op 18 juli 2022 heb ik uw Kamer geïnformeerd over het besluit om op 4 maart 2023 de tijdelijke bescherming op grond van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (hierna RTB) van derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne (hierna derdelanders) die reeds voor 19 juli 2022 waren ingeschreven in de BRP te beëindigen.¹ Op 10 februari jl. is de uw Kamer geïnformeerd over de verlenging van de RTB van derdelanders tot 4 september 2023.²

In deze brief informeer ik uw Kamer over de strekking van het plan van aanpak voor de situatie van deze derdelanders vanaf 4 september 2023, waarvoor steun is uitgesproken aan de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie (LRT) van 23 mei jl. Daarbij wordt kort ingegaan op de afspraken rondom verblijfsrecht, opvang en vertrek. Met deze brief doe ik tevens de toezeggingen gestand aan de van de Minister van Justitie en Veiligheid aan de Eerste Kamer tijdens de behandeling van de voortduringswet op 28 maart jl. (Handelingen I 2022/23, nr. 24, item 7)³

Verblijfsrecht

De tijdelijke bescherming van de groep derdelanders eindigt op 4 september 2023. De beëindiging wordt per individueel besluit kenbaar gemaakt door de IND. De groep derdelanders wordt gevraagd om kenbaar te maken of ze de asielprocedure willen doorlopen. Een deel van deze groep heeft dit reeds gedaan. De IND spant zich in om deze asielprocedures zo snel mogelijk te behandelen. De IND is gestart met het afhandelen van spoor 2 asielaanvragen uit de zogenoemde veilige landen (ca. 1.200 zaken) en kansrijke spoor 4 zaken uit Syrië en Jemen

¹ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2945.

² Kamerstuk 19 637, nr. 3070.

³ Toezeggingen om schriftelijk terug te komen op de hoogte van vertrekbonussen in het remigratiebeleid en in te gaan op de situatie van de groep derdelanders vanaf 4 september.

(ca. 100 zaken).⁴ De IND streeft er naar deze aanvragen uiterlijk half juni 2023 te hebben behandeld. Hiermee wordt beoogd de instroom naar de COA-opvang te beperken. Voor de overige spoor 4 asieltaken, potentieel ca. 3.300 zaken, geldt dat deze zullen worden behandeld door de IND na de beëindiging van de tijdelijke bescherming onder de RTB.

Opvang

In afwachting van de (verdere) behandeling van de asielaanvraag hebben derdelanders vanaf 4 september 2023 recht op opvang georganiseerd door het COA. Derdelanders van wie asiel- en eventuele (hoger) beroepsprocedures zijn doorlopen en waarbij het asielverzoek is afgewezen, buiten behandeling is gesteld of is ingetrokken, zijn na 4 september as. vertrekplichtig. Vanaf dat moment hebben zij niet langer recht op opvang. COA heeft in het capaciteitsbesluit voor de tweede helft van 2023 rekening gehouden met de instroom van 3.000 derdelanders. Derdelanders die na het doorlopen van de asielprocedure een verblijfsrecht krijgen, hebben recht op huisvesting in een gemeente en worden meegenomen in de taakstelling.

Er zal een gefaseerde fysieke overgang van gemeentelijke opvang (GOO) naar COA opvang plaatsvinden. Om deze overgang in goede banen te leiden zal deze in de zes weken vóór en na 4 september 2023 zijn beslag krijgen, uiteraard rekening houdend met de beschikbare COA capaciteit. De administratieve overgang van de groep vindt uiterlijk op 4 september plaats. Wanneer de overgang na 4 september 2023 plaatsvindt, wordt een beroep gedaan op gemeenten om derdelanders tot het overgangsmoment vrijwillig te blijven opvangen. Voor personen in de Particuliere Opvang voor ontheemden uit Oekraïne (POO) wordt gewerkt aan de mogelijkheid om onder een logeeregeling van het COA de particuliere opvang voort te zetten, indien het gasthuishouden en betrokkene(n) hiermee instemmen. Voortzetting van opvang onder een logeeregeling van het COA kan gevolgen hebben voor gasthuishoudens die toeslagen ontvangen, bijvoorbeeld omdat het inkomen van de derdelander wordt meegeteld bij het bepalen van de hoogte van toeslagen van het gasthuishouden. Dit kan, als daar niet op geanticipeerd wordt leiden tot terugvorderingen wanneer de opvang wordt voortgezet. Zij worden hier nader over geïnformeerd. Wanneer de POO wordt beëindigd, stromen derdelanders door naar de COA-opvang. Betrokken derdelanders, gasthuishoudens en gemeenten alsook andere ketenpartners zullen adequaat worden geïnformeerd over de overgang vanuit de GOO en POO naar COA opvang.

Uit het plan vloeien verschillende vraagstukken voort (met betrekking tot bijvoorbeeld zorg of werk). Deze worden de komende periode nader in kaart gebracht door JenV in samenwerking met betrokken departementen om een soepele overgang mogelijk te maken.

Vertrek

Gelet op eerdere ervaringen worden derdelanders met een tijdelijk verblijfsrecht voor Oekraïne opnieuw in de gelegenheid gesteld gebruik te maken van specifiek remigratiebeleid.⁵ Dit beleid heeft tot doel vroegtijdig vrijwillig vertrek te stimuleren en kan daarmee zorgen voor minder druk op het COA en de IND. Het remigratiebeleid loopt van 1 juni 2023 tot 1 augustus 2023 en voorziet in een vertrekpremie met een afbouwcomponent. Bij aanmelding van 1 juni tot 1 juli 2023 is een remigratiebijdrage van € 5.000 beschikbaar per persoon en bij aanmelding van 1 juli tot

⁴ Kamerstuk 19 637, nr. 3070.

⁵ Ca. 450 derdelanders zijn met ondersteuning vanuit het eerdere remigratiebeleid vertrokken.

1 augustus 2023 een remigratiebijdrage van € 2.000 per persoon. De doelgroep kan alleen aanspraak maken op het remigratiebeleid als aan alle voorwaarden wordt voldaan en uitreis binnen een maand na aanmelding te realiseren is.

Na afloop van het remigratiebeleid is de reguliere terugkeer- en herintegratieondersteuning van toepassing voor mensen die willen terugkeren naar hun land van herkomst. Dit laat onverlet dat men het recht behoudt asiel aan te vragen als men meent gevaar te lopen in het land van herkomst.

Tot slot

De beëindiging van de tijdelijke bescherming en de overgang van een deel van de groep derdelanders naar de COA-opvang raakt aan vele partijen. De fysieke verhuizing van de doelgroep draagt bij aan het behoud van gemeentelijk draagvlak voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne, maar belast tevens het COA dat zich momenteel geconfronteerd ziet met een capaciteitstekort. Ik blijf de gemeenten erkentelijk voor de grote opgave waarvoor zij zich gesteld zien in zowel het opvangen van ontheemden uit Oekraïne als het beschikbaar stellen van opvangplekken voor asielzoekers. Ik blijf met gemeenten en samenwerkpartners in gesprek om te kijken hoe de opvangopgave voor alle groepen in goede banen kan worden geleid.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg